

Beste fractievoorzitters,

Nederland is vooral een land van middelgroot. In middelgrote gemeenten worden volgens politiek geograaf Josse de Voogd verkiezingen gewonnen; daar wonen immers de meeste mensen. De M50 geeft een stem aan de middelgrote gemeenten met 30.000-80.000 inwoners.

Tot onze leden behoren de gemeenten: Altena, Barendrecht, Barneveld, Coevorden, De Bilt, De Ronde Venen, Den Helder, Dijk en Waard, Doetinchem, Dronten, Etten-Leur, Gooise Meren, Gorinchem, Hellendoorn, Hellevoetsluis, Hendrik-Ido Ambacht, Houten, Kampen, Kerkrade, Landgraaf, Leidschendam-Voorburg, Lochem, Meierijstad, Midden-Groningen, Nieuwegein, Nijkerk, Oldambt, Oosterhout, Papendrecht, Peel en Maas, Pijnacker-Nootdorp, Raalte, Ridderkerk, Rijssen-Holtten, Rijswijk, Roermond, Soest, Veenendaal, Veldhoven, Velsen, Venray, Waalwijk, Winterswijk, Woerden, Zeist en Zutphen.

De middelgrote gemeenten van de M50 zijn tevreden met de succesvolle afronding van de formatie en de aandacht in het nieuwe coalitieakkoord voor belangrijke maatschappelijke thema's zoals het woningtekort en de toekomst van de gezondheidszorg. We vragen uw aandacht bij het debat van 18 januari 2022 voor onderstaande vier thema's die onze middelgrote gemeenten ernstig raken en vragen u het gesprek met onze vertegenwoordigers aan te gaan over deze thema's.

Lokale voorzieningen zijn de sleutel tot burgersvertrouwen

De gedachte uit het regeerakkoord van een nieuwe financieringssystematiek voor gemeenten is interessant. De M50 vraagt graag expliciet aandacht voor de positie van middelgrote gemeenten en wordt graag bij de uitwerking betrokken.

Het coalitieakkoord stelt dat de politieke partijen willen werken aan een overheid die 'dichtbij' is. We vinden het bewonderenswaardig dat betrokken partijen essentiële voorzieningen (zoals buurthuizen, zwembaden en bibliotheken) zoveel mogelijk willen behouden. Het coalitieakkoord leunt terecht op gemeenten, die vertrouwen genieten als politiek instituties en lokale dienstverlener in een tijd dat het geloof in vele instituties is gedaald.

Helaas geeft het nieuwe kabinet echter weinig blijk van vertrouwen en de broodnodige boter bij de vis. Gemeentelijke voorzieningen, investeringsmogelijkheden en ambtelijke capaciteit voor innovatie en ontwikkeling staan nu al zwaar onder druk door gebrekkige financiering en bezuiniging vanuit het Rijk; vooral in

De opschalingskorting bevroren is niet genoeg. Deze dient in zijn geheel van tafel te gaan ten behoeve van het lokale voorzieningenniveau.

middelgrote gemeenten. De opschalingskorting leidt nog steeds tot schaalvergroting en gaat juist ten koste van voorzieningen en 'nabijheid'.

Hou de jeugdzorg toegankelijk en betaalbaar voor onze inwoners

De bezuinigingen in de jeugdzorg zijn, zoals de VNG ook aangaf, onaanvaardbaar. De jeugd is essentieel voor de ontwikkeling van een kind. Een paar maanden geleden voelden alle gemeenten zich genoodzaakt een arbitrageprocedure te starten omdat decentralisatie van taken zonder afdoende financiering onze jongeren in gevaar bracht. Investerings die nodig zijn om onze gemeenten leefbaar en dienstbaar te houden worden opgeslokt door de tekorten op gebied van jeugdzorg. We zien dat in het regeerakkoord de uitspraak van de arbitrage terzijde wordt geschoven door de zogenaamde financiële reeks niet over te nemen en deze vanaf 2024 met 100 mln. en vanaf 2025 met 500 mln. te verminderen. We sluiten ons aan bij de oproep van de VNG om de gesprekken over de hervormingsagenda jeugd op te schorten.

De uitspraak van de arbitragecommissie jeugdzorg dient onverminderd te worden uitgevoerd ten behoeve van onze jeugd.

Bouwen, bouwen, bouwen i.p.v. betalen, betalen, betalen

De woningcrisis is groot. Bouwen in HEEL Nederland is van belang, zo onderschrijft het nieuwe kabinet terecht. Ook middelgrote gemeenten willen graag bouwen zodat onze jongeren een plekje vinden in eigen dorp of stad en de woningtekorten in Nederland verder kunnen worden opgelost. We hebben hiervoor prachtige locaties; vaak zelfs hartje stad door de transformatie van winkels en bedrijvenpanden.

Bouwen in HEEL Nederland is essentieel. Voorwaarden daarvoor zijn: 1) Rijksfinanciering voor de woningcrisis i.p.v. gemeentelijke financiering; 2) voldoende plan- en innovatiecapaciteit bij kleine en middelgrote gemeenten; 3) integrale benadering van fondsen voor woon- en (h)ov vanuit het rijk..

Veel minder blij zijn we met het voornemen uit het regeerakkoord om een onrendabele top voor woningen ter waarde van 1,6 miljard te financieren uit het gemeentefonds. De investeringen in de woningmarkt zijn daarmee een sigaar uit eigen doos. Om daadwerkelijk te kunnen bouwen moet daar zeer waarschijnlijk ook nog eens cofinanciering bij; die voor middelgrote gemeenten vaak niet te betalen valt.

Het gekozen financieringsmodel dwingt gemeenten bovendien tot casino-gedrag. Om huizen te mogen bouwen moeten gemeenten investeren in plan- en innovatiecapaciteit zonder garanties op een goede afloop. Dat is voor alle gemeenten een probleem. Voor

gemeenten die al beperkte plan en innovatiecapaciteit of begrotingen hebben of minder salaris kunnen bieden is het probleem des te groter. Het zou bij de aanpak van het woningtekort moeten gaan om de beste plannen en niet om de meeste plancapaciteit.

Gemeenten worden tegen elkaar uitgespeeld en dit gaat vaak ten koste van de leefbaarheid en de ontwikkelkansen. Het kan zo voorkomen dat jongeren uit de Achterhoek, die al jaren wachten op een huis, verhuizen naar Arnhem op kosten van de gemeente Winterswijk.

Verbeter de democratische controle op de uitvoerende macht

Het regeerakkoord zet terecht in op versterking van de democratische rechtsorde als fundament van onze samenleving en versterking van de democratische instituties.

In dit licht vragen wij u aandacht voor de conclusies van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB). Het aantal regionale samenwerkingsverbanden per gemeente is gegroeid tot gemiddeld 33. Samenwerkingsverbanden verschillen per thema. Daardoor is een problematische en incongruente lappendeken ontstaan tussen gemeente en provincie die zich lastig democratisch laat controleren door de Gemeenteraad, waarbij de systeemwereld de leefwereld vaak in de weg zit en waarbij de positie van middelgrote gemeenten ingewikkeld is. Vooral bij de organisatie van de jeugdzorg speelt dit nu ook weer een grote rol.

Versterk de positie van middelgrote gemeenten in regionale samenwerkingsverbanden of overlegtafels zoals de MIRT en maak regionale samenwerking bij de jeugdzorg onderdeel van een grotere stelsel discussie BZK.

Het kabinet heeft mooie ambities, maar die zijn niet enkel top down te realiseren. Samen met dit kabinet en met hulp van uw Kamer willen we dit land mooier maken en het vertrouwen van de burgers helpen vergroten. Onze vertegenwoordigers zijn bereikbaar via middelgrotegemeenten@zeist.nl of 0642921547 (René Rouwette).

Namens het dagelijks bestuur van M50:

Koos Janssen, Zeist
Sacha Ausems, Waalwijk
Sjoerd Potters, De Bilt
Tanja de Jonge, Barendrecht
Floor Kist, Leidschendam-Voorburg
Mark Boumans, Doetinchem

Koos Janssen
voorzitter M50

René Grotens
secretaris m50

bijlage: M50 motie 'gelijk speelveld bij wonen' (aangenomen op ALV VNG)